

Nr 9

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner om livsmedelskontroll m. m.**Motionerna**

I motionen 1973:204 av fru Lindberg m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om dels att styrelsen för statens livsmedelsverk skall bestå av elva ledamöter, dels att de renodlade konsumentintressena i styrelsen representeras av tre ledamöter.

I motionen 1973:211 av herr Strömberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag som ger sammanslutningar av konsumenter, naturvårdare, handikappade, forskare etc. rätt att överklaga beslut enligt livsmedelslagen som berör deras intressen.

I motionen 1973:505 av fru Olsson i Helsingborg m. fl. (c) hemställs att riksdagen 1. beslutar om skärpt kontroll av gifthalter i importerade livsmedel såsom frukt, bär och grönsaker, 2. hos Kungl. Maj:t anhåller om åtgärder för att åstadkomma internationella överenskommelser med lika stränga krav på giftfrihet i livsmedel som dem som i dag gäller i Sverige för svenska produkter.

I motionen 1973:789 av herr Nilsson i Trobro m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts om vikten av att kontrollen av importerade livsmedel, och jämförbara produkter, blir likvärdig med den som gäller för hemmaproducerade varor.

Utskottet

I detta betänkande behandlas ett antal motioner som rör livsmedelskontrollen och statens livsmedelsverk.

Utskottet tar först upp motionen 1973:204, enligt vilken i livsmedelsverkets styrelse bör ingå tre representanter för de renodlade konsumentintressena. Detta skulle möjliggöras genom att styrelsen utökades från nio till elva ledamöter. F. n. representeras enligt motionen det renodlade konsumentintresset endast av en ledamot i styrelsen, vilket motionärerna anser vara för litet med tanke på livsmedelsverkets uppgifter att i olika avseenden tillvarata konsumenternas intressen.

Utskottet får erinra om att livsmedelsverket inrättades den 1 januari 1972 och således endast varit i funktion i drygt ett år. I propositionen 1971:62 om inrättande av verket framhöll departementschefen att en avvägning måste göras mellan kravet på allsidig representation och möjligheten till effektivt arbete när antalet styrelseledamöter bestämdes.

Nio ledamöter ansågs från angivna bedömningsgrund vara ett lämpligt antal. Jordbruksutskottet (JoU 1971:42) ansåg förslaget beträffande antalet ledamöter vara väl avvägt. I likhet med departementschefen räknade utskottet med att det skulle bli möjligt att inom ramen för angivna antal tillgodose önskemålet, om en bred representation av olika berörda intressen. Riksdagen biföll förslaget (rskr 1971:219). Utskottet vill instämma i vad som i förevarande motion anförts om vikten av en stark representation för konsumentintresset i livsmedelsverkets styrelse. Detta är motiverat med hänsyn till att det är en av verkets huvuduppgifter att bevaka konsumentintresset inom livsmedelsområdet. Motionärernas önskemål synes emellertid enligt utskottets mening kunna tillgodoses utan någon ändring av vad riksdagen uttalade och beslöt i ämnet år 1971. Det bör här nämnas att – förutom den i motionen omnämnda företrädaren för konsumentintresset – i verksstyrelsen också ingår bl. a. chefen för konsumentverket och två fackliga representanter.

Motionen 1973:211 tar upp frågan om konsumenternas möjlighet att anföra besvär över beslut enligt livsmedelslagen. Enligt gällande bestämmelser i livsmedelslagen får konsumenternas talan över livsmedelsverkets beslut endast föras av de fackliga huvudorganisationerna. Detta anser motionärerna inte vara tillräckligt för att tillvarata konsumenternas intressen. Det bör enligt motionen vara möjligt för en generöst bestämd krets av organisationer att överklaga beslut om att tillåta användningen av medel som kan misstänkas vara miljö- eller hälsofarligt. Såsom exempel på lämpliga organisationer nämns husmodersföreningar, konsumentföreningar, miljö- och naturvårdsföreningar, föreningar för allergiker samt vetenskapliga föreningar.

Utskottet får erinra om att riksdagen föregående år i samband med antagandet av riktlinjer för samhällets konsumentpolitik m. m. tog ställning till frågan om en utvidgad besvärsmöjlighet i fråga om beslut enligt livsmedelslagen (prop. 1972:33, NU 1972:40, rskr 1972:225). I syfte att ge bättre möjligheter för tillvaratagandet av konsumentintresset erhöll de fackliga huvudorganisationerna rätt att anföra besvär i nämnda ärenden. Utskottet är inte berett att förorda en omprövning av sättet för konsumenternas rätt att föra talan över beslut enligt livsmedelslagen mindre än ett år efter det att riksdagen antog nu gällande bestämmelser. Att konsumenternas synpunkter beaktas i livsmedelsverkets löpande arbete följer f. ö. av att det, som tidigare berörts, enligt instruktionen åligger verket att särskilt bevaka konsumentintresset inom livsmedelsområdet. Utskottet vill också hänvisa till vad i det föregående anförts rörande konsumentintressets representation i verkets styrelse.

I motionen 1973:505 begärs dels skärpt kontroll av gifthalter i importerade livsmedel, främst frukt, bär och grönsaker, dels åtgärder i syfte att åstadkomma internationella överenskommelser med lika stränga krav beträffande giftfrihet i livsmedel som enligt nuvarande svenska bestämmelser. I motionen 1973:789 begärs att riksdagen skall uttala sig för att kontrollen av importerade livsmedel och jämförbara produkter skall bli likvärdig med den som gäller för hemmaproducerade varor.

Nämnda importerade livsmedel m. m. är enligt motionerna inte föremål för lika noggrann kontroll som de svenskodlade produkterna. Yrkandena om skärpt kontroll av importerade varor motiveras dels från folkhälsosynpunkt, dels av hänsyn till de svenska producenterna som enligt motionerna bör få konkurrera på lika villkor med sina utländska kolleger.

Utskottet vill understryka vikten av att kontrollen av importerade livsmedel i fråga om innehåll av bekämpningsmedelsrester och kvaliteten i övrigt görs så effektiv att de i livsmedelslagen med följdföreskrifter uppställda kraven verkligen uppfylls. Enligt 11 § livsmedelslagen kan Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer förbjuda eller föreskriva villkor för hantering eller införsel till riket av visst slag av livsmedel. F. n. gäller särskilda bestämmelser om importkontroll av livsmedel endast beträffande vissa varor, främst kött, ägg och mjölkprodukter. Chefen för statens livsmedelsverk har vid företräde inför utskottet upplyst att verket f. n. utarbetar förslag till bestämmelser för importkontroll av i princip alla livsmedelsprodukter, däribland även frukt, bär och grönsaker. Livsmedelsverket räknar med att överlämna förslaget till Kungl. Maj:t innevarande år. Trots avsaknaden av särskilda bestämmelser om importkontroll av frukt, bär och grönsaker görs enligt uppgift av livsmedelsverket en stickprovskontroll på importpartier med avseende på bl. a. bekämpningsmedelsrester. I årets statsverksproposition har vidare föreslagits en uppräknig av medelstillelningen för livsmedelsverket som avses göra det möjligt för verket att inspektera produktionsförhållandena i de länder som exporterar frukt och grönsaker till Sverige. Utskottet har tillstyrkt denna anslagsuppräknig (JoU 1973:1 p. 32). Såsom nämns i motionen 1973:505 deltar Sverige i ett internationellt arbete i syfte att åstadkomma enhetliga internationella normer på livsmedelsområdet. Enligt vad chefen för livsmedelsverket uppgivit för utskottet söker man i detta arbete från svensk sida att hävda våra standardkrav. Utskottet vill för sin del trycka på angelägenheten av att energiska åtgärder vidtas i nämnda hänseende.

Utskottet finner med hänsyn till det arbete som pågår inom nu ifrågavarande område att någon särskild åtgärd från riksdagens sida f. n. inte erfordras i anledning av motionerna 1973:505 och 1973:789.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973:204 utan åtgärd,
2. lämnar motionen 1973:211 utan åtgärd, och
3. lämnar motionerna 1973:505 och 1973:789 utan åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1973

På jordbruksutskottets vägnar
NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Hedin (m), Hedström (s), Magnusson i Tanum (s)*, fru Anér (fp), herrar Augustsson (s), Larsson i Borrby (c), fru Lindberg (s), fru Olsson i Helsingborg (c)*, fru Theorin (s), herrar Leuchovius (m), Israelsson (vpk)* och Strömberg (fp)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. angående vidgad klagorätt över beslut enligt livsmedelslagen av fru Anér (fp) och herr Strömberg (fp) som anser att *dels* det stycke på s. 2 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "verkets styrelse" bort ha följande lydelse:

Utskottet får erinra om att riksdagen i samband med antagandet av livsmedelslagen även godkände ett uttalande av jordbruksutskottet (JoU 1971:41) om önskvärdheten av att konsumenterna skulle få rätt att föra talan över beslut enligt livsmedelslagen. Olika vägar att lösa detta diskuteras, bl. a. möjligheten att ge besvärsmätt åt en myndighet för konsumentfrågor och åt sammanslutningar av konsumenter eller löntagare. Föregående år infördes såsom nämnts i föreliggande motion rätt för de fackliga huvudorganisationerna att anföra besvär över beslut enligt livsmedelslagen. Därmed har man enligt utskottets mening gett en alltför begränsad krets av sammanslutningar rätt att föra talan för konsumentintresset i dessa viktiga frågor. Med hänsyn till att det här gäller frågor om användandet av ämnen som kan vara hälsofarliga, bör en generöst bestämd krets av organisationer ges besvärsmätt. Det kan också vara motiverat att ge konsumentverket samma rätt. Kungl. Maj:t bör överväga frågan och med beaktande av här anförda synpunkter föreslå riksdagen en sådan urvidgad besvärsmätt för konsumenterna som skisserats i motionen 1973:211.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. med bifall till motionen 1973:211 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört om vidgad besvärsmätt enligt livsmedelslagen,

2. angående skärpt kontroll av importerade livsmedel av herrar Hansson i Skegrie (c), Hedin (m), fru Anér (fp), herr Larsson i Borrby (c), fru Olsson i Helsingborg (c), herrar Leuchovius (m) och Strömberg (fp) som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "och 1973:789" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill — — — (lika med utskottet) — — — och mjölkprodukter. Bestämmelser om importkontroll av t. ex. frukt, bär och grönsaker saknas däremot. Det är enligt utskottets mening otillfredsställande att dessa livsmedel inte systematiskt kontrolleras med avseende på innehåll

av bekämpningsmedelsrester. Kontrollen av importerade livsmedel bör givetvis vara lika effektiv som för inom landet producerade varor. Detta är motiverat med hänsyn till såväl konsumenterna som de svenska producenterna. Kontrollen av importerade livsmedel, såsom frukt, bär och grönsaker, måste såsom förordas i de båda nu behandlade motionerna skärpas. Det innebär bl. a. att man måste se till att förbud att använda bekämpningsmedel som gäller för svenskodlade produkter också i praktiken tillämpas för livsmedel som produceras utomlands för export till Sverige. I det arbete, som bedrivs i syfte att åstadkomma enhetliga internationella normer på livsmedelsområdet, är det vidare enligt utskottets mening väsentligt att man från svensk sida söker hävda våra standardkrav. Det skulle vara olyckligt om vi tvingades modifiera våra krav på livsmedlen beträffande tillåten resthalt av giftiga ämnen. Utskottet anser det i hög grad angeläget att Kungl. Maj:t snarast vidtar åtgärder för att få till stånd en kontroll av här angiven art.

*del*s utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. i anledning av motionerna 1973:505 och 1973:789 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört om skärpt importkontroll av livsmedel.

